

Programul Regional Nord-Est 2021-2027

Ghidul privind integrarea principiilor
orizontale în cadrul proiectelor finanțate
prin Programul Regional Nord-Est 2021-
2027

Agenția pentru Dezvoltare Regională Nord-Est
2023

Cuprins

PARTEA I - EGALITATEA DE ȘANSE ȘI DE TRATAMENT	4
1. CONTEXT	4
2. CADRUL STRATEGIC	4
3. CADRUL CONCEPTUAL – DEFINIREA CONCEPTELOR	5
4. INTEGRAREA PRINCIPILOR DE EGALITATE DE ȘANSE ȘI DE TRATAMENT ÎN PROIECTELE FINANȚATE DIN PR NORD-EST 2021-2027	7
5. PREVEDERI LEGALE	10
5.1. LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ	10
5.2. LEGISLAȚIE EUROPEANĂ	11
Partea II – DEZVOLTAREA DURABILĂ	13
1. CONTEXT	13
2. INTEGRAREA DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN PROIECTELE FINANȚATE DIN PR NORD-EST 2021-2027	14
3. PREVEDERI LEGALE	17

PARTEA I - EGALITATEA DE ȘANSE ȘI DE TRATAMENT

1. CONTEXT

Acest ghid este destinat **să faciliteze aplicarea principiilor orizontale în accesarea finanțărilor** din Programul Regional Nord-Est 2021-2027 și **pentru a încuraja acțiuni și măsuri eficiente în elaborarea și implementarea proiectelor**, în conformitate cu prevederile Acordului de Parteneriat dintre România și Uniunea Europeană.

În acest context, tematica principiilor de egalitate de șanse și de tratament, reunește **următoarele principii de bază**:

- egalitatea de șanse
- egalitatea de gen (tratament egal între bărbați și femei)
- nediscriminare
- accesibilitate

Egalitatea de șanse trebuie privită și în contextul **schimbărilor demografice**, din perspectiva efectelor îmbătrânirii populației și al eliminării decalajelor dintre generații.

Prezentul ghid urmărește să sprijine potențialii beneficiari care solicită finanțare nerambursabilă, în **integrarea principiilor de egalitate de șanse și de tratament** în cadrul proiectelor lor.

Ce cuprinde ghidul:

- principalele elemente ale cadrului legal european cu privire la includerea principiilor de egalitate de șanse și de tratament în perioada de programare 2021-2027;
- cadrul conceptual;
- recomandări cu privire la integrarea principiilor de egalitate de șanse și de tratament în proiectele propuse pentru finanțare;
- cadrul legislativ în domeniul integrării principiilor de egalitate de șanse și de tratament, atât la nivel național, cât și la nivel european.

Recomandările din ghid sunt indicative și trebuie adaptate în strânsă legătură cu ghidurile solicitantului specifice apelurilor.

2. CADRUL STRATEGIC

Articolul 9 - Principii orizontale din **REGULAMENTUL (UE) 2021/1060 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 24 iunie 2021**, prevede:

- ❖ "(1) În executarea fondurilor, statele membre și Comisia asigură respectarea drepturilor fundamentale și a Cartei drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.
- ❖ (2) Statele membre și Comisia veghează ca egalitatea între bărbați și femei, integrarea perspectivei de gen și abordarea aspectelor de gen să fie luate în

considerare și promovate pe toată durata pregătirii, implementării, monitorizării și evaluării programelor și a raportării în cadrul acestora.

- ❖ (3) Statele membre și Comisia iau măsurile necesare pentru a preveni orice formă de discriminare pe criterii de gen, origine rasială sau etnică, religie sau convingeri, handicap, vârstă sau orientare sexuală în timpul pregătirii, implementării, monitorizării și evaluării programelor și al raportării în cadrul acestora. Pe toată durata pregătirii și implementării programelor se ține seama în special de accesibilitatea pentru persoanele cu handicap.

Egalitatea de șanse și de tratament reprezintă un drept fundamental și o valoare de bază a Uniunii Europene, stipulată în **articolul 8 al Tratatului privind Funcționarea Uniunii Europene (TFUE)**.

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene¹ (denumită în continuare „Carta”) este un document adoptat de Comisia Europeană, Parlamentul European și Consiliul Uniunii Europene la 7 decembrie 2000, în cadrul Consiliului European de la Nisa (se recomandă utilizarea **Ghidului pentru aplicarea Cartei Drepturilor Fundamentale a UE în implementarea fondurilor europene nerambursabile**²).

Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități³ reprezintă principalul instrument juridic internațional de luptă împotriva discriminării persoanelor cu dizabilități, constituind un pilon relevant și eficient pentru promovarea și protejarea drepturilor persoanelor cu dizabilități în Uniunea Europeană (se recomandă utilizarea **Ghidului privind reflectarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități în pregătirea și implementarea programelor și proiectelor cu finanțare nerambursabilă pentru perioada 2021-2027**, realizat de Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene⁴, unde la anexele 3 și 4 este listată legislația relevantă)

3. CADRUL CONCEPTUAL – DEFINIREA CONCEPTELOR

Egalitatea de șanse și de tratament între bărbați și femei

Institutului European pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați (EIGE) definește: *„egalitatea de gen ca drepturi, responsabilități și oportunități egale pentru femei și bărbați, fete și băieți”*. În accepțiunea aceasta: *„Egalitatea de gen nu înseamnă că femeile și bărbații vor deveni la fel, ci că drepturile și responsabilitățile și posibilitățile lor nu vor depinde de nașterea ca femeie sau ca bărbat. Egalitatea de gen presupune să fie luate în considerare atât interesele, nevoile și prioritățile femeilor, cât și ale bărbaților, recunoscând în acest fel diversitatea diferitelor grupuri de femei și de bărbați. Egalitatea de gen nu este o problemă a femeilor, ci ar trebui să privească și să angajeze pe deplin atât bărbații cât și femeile. Egalitatea dintre femei și bărbați este*

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A12016P%2FTXT&qid=1679648581845>

² Disponibil la adresa: <https://mfe.gov.ro/wp-content/uploads/2022/08/0289aed9bcb174a18d17d7badb94816f.pdf>

³ Disponibil la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX%3A32010D0048&qid=1679648361288>

⁴ Disponibil la adresa: <https://mfe.gov.ro/minister/punctul-de-contact-pentru-implementarea-conventiei-privind-drepturile-persoanelor-cu-dizabilitati/>

considerată o chestiune de drepturi ale omului și o condiție, un indicator al dezvoltării și al democrației axate pe om.”

Prevenirea oricărei forme de discriminare

În **articolul 2** din **Declarația Universală a Drepturilor Omului** se stipulează:

„Fiecare om se poate prevala de toate drepturile și libertățile proclamate în prezenta Declarație fără nici un fel de deosebire ca, de pildă, deosebirea de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau orice altă opinie, de origine națională sau socială, avere, naștere sau orice alte împrejurări.”

Nevoia respectării acestui principiu provine din faptul că, în practică, apartenența la unele grupuri sociale determinate de caracteristici precum genul, originea etnică, apartenența religioasă, orientarea sexuală și existența unei dizabilități sau a unei boli ce poartă un stigmat social (HIV), generează adesea situații de inegalitate, care trebuie combătute, tocmai pentru a asigura o egalitate de șanse reală.

Accesibilitatea pentru toți cetățenii la serviciile, spațiile și infrastructura care sunt furnizate sau deschise publicului

Conceptul de accesibilitate este definit în documentul **„O Uniune a egalității: Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap 2021- 2030”**⁵ (emis de Comisia Europeană), ca: *“Persoanele cu handicap au dreptul de a avea condiții bune la locul de muncă, de a trăi independent, de a beneficia de șanse egale, de a participa pe deplin la viața comunității lor. Ele au dreptul la o viață fără obstacole, iar obligația noastră, în calitate de comunitate, este să le asigurăm participarea deplină în societate, în condiții egale cu ceilalți”*.

De asemenea, conform Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități: *“Pentru a da persoanelor cu dizabilități posibilitatea să trăiască independent și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, statele părți vor lua măsurile adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale”*.

Schimbările demografice

Conceptul de „schimbări demografice” descrie structura de vârstă a unei populații care se adaptează permanent la schimbări în condițiile sau mediul de viață. În consecință, modificările în compoziția structurii de vârstă reprezintă rezultatul schimbărilor sociale⁶.

⁵ Disponibil la adresa: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:52021DC0101>

⁶ https://commission.europa.eu/system/files/2023-01/the_impact_of_demographic_change_in_a_changing_environment_2023.PDF

Uniunea Europeană se confruntă cu schimbări demografice majore, reprezentate de:

- Îmbătrânirea populației;
- Rate scăzute ale natalității;
- Structuri familiale modificate;
- Migrație.

Schimbările demografice au un impact major asupra economiei europene și a statelor membre, afectând în aceeași măsură atât zonele rurale, cât și pe cele urbane, având implicații ce impun o serie de măsuri proactive, printre altele:

- îmbunătățirea condițiilor de muncă și a posibilităților de angajare a persoanelor în vârstă;
- sprijinirea oportunităților de formare în vederea creșterii nivelului de ocupare a forței de muncă, de reconversie profesională și de incluziune socială a femeilor, a tinerilor și a persoanelor în vârstă;
- furnizarea de servicii sociale de interes general care să ajute familiile și copiii, să ofere facilități și îngrijire persoanelor în vârstă.

4. INTEGRAREA PRINCIPILOR DE EGALITATE DE ȘANSE ȘI DE TRATAMENT ÎN PROIECTELE FINANȚATE DIN PR NORD-EST 2021-2027

Începând cu data depunerii cererii de finanțare, pe tot parcursul procesului de evaluare, selecție și contractare, pe perioada de implementare, precum și pe perioada de durabilitate a contractului de finanțare, **solicitanții de finanțare au obligația de a respecta legislația în vigoare la nivel național și comunitar**, inclusiv având în vedere modificările intervenite pe parcursul procesului de evaluare sau contractare a proiectelor, modificări intervenite ulterior lansării ghidurilor de finanțare.

Pentru a promova egalitatea de gen, nediscriminarea, precum și asigurarea accesibilității, solicitantul trebuie să încorporeze principiul egalității de șanse și de tratament ca parte integrantă a diverselor stadii din ciclul de viață al unui proiect: definire și planificare, implementare, monitorizare și evaluare.

Considerații generale

Solicitantul/beneficiarul se va asigura că:

- respectă legislația în vigoare cu privire la egalitatea de șanse și tratament (acte normative, politici publice). Necunoașterea legislației privind egalitatea de gen și nediscriminarea poate duce la diferențe între diversele categorii de persoane asupra cărora proiectul poate avea impact direct sau indirect;
- va ține cont de aspectele referitoare la egalitatea de șanse și tratament în definirea obiectivelor specifice și se va asigura că aceste obiective nu vor contribui la adâncirea inegalităților și că nu generează discriminări din punct de vedere al accesibilității pentru cetățeni (servicii publice);

- pe parcursul implementării nu apar situații care să contravină prevederilor legale în domeniul egalității de gen și nediscriminării;
- toate categoriile de persoane pot să participe în mod egal la activitățile proiectului, astfel încât să nu existe bariere care limitează egalitatea de șanse (program flexibil, spații și dotări accesibile inclusiv persoanelor cu dizabilități, resurse echilibrate în funcție de nevoile diverselor categorii de persoane etc.);
- în grupul țintă va exista o structură echilibrată între femei și bărbați, dar și pe grupe de vârstă, în funcție de situație;
- va utiliza un limbaj adecvat la elaborarea documentelor în cadrul proiectului, care să evite stereotipurile de gen și cele asociate oricăror vulnerabilități;
- va introduce în materialele elaborate în cadrul proiectului mesaje scurte de informare și conștientizare cu privire la egalitatea de șanse și tratament;
- va introduce în programele de formare un modul de conștientizare cu privire la cerințele, drepturile și contribuția diverselor categorii de persoane, adaptat la tematica proiectului;
- informațiile transmise, prin canale multiple și în forme variate, trebuie să fie accesibile și persoanelor cu dizabilități;
- diseminarea informațiilor despre obiectivele și rezultatele proiectului va avea loc și către organizațiile și asociațiile care reprezintă interesele diverselor categorii de persoane.

Solicitantul/beneficiarul va avea în vedere următoarele:

- **Asigurarea unei abordări participative** prin implicarea potențialilor parteneri și/sau a factorilor interesați în stabilirea obiectivelor și activităților proiectului, dar și pentru determinarea impactului pe care acesta îl poate produce asupra diverselor categorii de populație;
- **Asigurarea unei structuri inclusive a personalului implicat în managementul și implementarea proiectului**, de ex.:
 - anunțurile de angajare trebuie să ofere șanse egale tuturor categoriilor de persoane, inclusiv prin asigurarea accesibilității la informație;
 - asigurarea echilibrului de gen în cadrul echipelor de management și implementare a proiectului;
 - folosirea experienței și cunoștințelor persoanelor mai în vârstă pentru activitățile proiectului pentru a răspunde provocărilor generate de schimbările demografice etc.
- **Crearea unei culturi organizaționale favorabile incluziunii prin** instruirea personalului implicat în proiect pe teme de egalitate de șanse și de tratament și dobândirea de cunoștințe cu privire la inegalități etc.;
- **Planificarea de acțiuni de informare, publicitate și conștientizare;**
- **La realizarea achizițiilor publice, introducerea unor recomandări către operatori economici** de introducere a aspectelor legate de gen și alte vulnerabilități și prin asigurarea că produsele achiziționate nu reprezintă risc de excluziune socială, adică accesul la produsele achiziționate să nu fie restricționat pentru anumite categorii de persoane.

Intervențiile sprijinite vor ține cont de principiile și domeniile prioritare promovate prin **Strategia națională privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă”, 2022-2027**, aprobată prin HG nr. 490/15.04.2022.

Solicitanții își vor asuma că, prin rezultatele proiectelor propuse, vor asigura accesul persoanelor cu dizabilități la spațiul fizic, la produsele informaționale și comunicative, la serviciile și programele pe care societatea le pune la dispoziția membrilor săi, în condiții de egalitate și nediscriminare.

Pentru proiectele sprijinite care includ și componente de infrastructură, beneficiarul va lua toate măsurile pentru a asigura accesibilitatea la mediul fizic la locația de implementare a proiectului prevăzute în legislația națională, precum și adaptarea spațiului construit.

Acolo unde este cazul, beneficiarul se va asigura că echipamentele achiziționate prin proiect vor fi adaptate accesului și manevrării de către persoane cu dizabilități, respectând cerințele minime legale în vigoare specifice fiecărui tip de echipament.

Beneficiarul va lua măsuri ca echipamentele și serviciile de tip TIC achiziționate și/sau furnizate prin proiect să respecte cerințele de adaptare a mediului informațional și comunicațional la nevoile persoanelor cu diferite dizabilități (fizice, senzoriale, psihice etc.).

Important!

La completarea cererii de finanțare, solicitantul va avea în vedere propunerea de măsuri care vizează respectarea legislației naționale și comunitare în domeniu. Respectarea legislației naționale în vigoare va fi asumată de solicitant prin **Declarația unică** și prin **completarea Secțiunii 3.14 Principii orizontale**, Subsecțiunea **Egalitate de șanse** din **cererea de finanțare**. Măsurile propuse vor avea în vedere respectarea accesului pe piața muncii a categoriilor defavorizate, respectarea drepturilor fundamentale ale omului și ale copilului, identificarea probabilității riscurilor de exploatare prin muncă a copiilor, de muncă forțată, de discriminare și de tratament inegal al lucrătorilor migranți sau străini, de inegalitate de gen, de discriminare și/sau de restricționare a libertății de asociere sau a altor riscuri de încălcare a drepturilor fundamentale ale lucrătorilor.

În cazul în care prin proiect se urmărește și crearea de noi locuri de muncă beneficiarul își va asuma ca, în perioada de implementare, în recrutarea și selectarea noilor salariați, să nu existe în anunțul de angajare referințe, criterii, cerințe care să restricționeze accesul la muncă pe considerente de sex, apartenența la minorități, categorie sau medii defavorizate, marginalizate, dizabilități etc. Anunțurile de angajare vor oferi șanse egale tuturor, inclusiv prin asigurarea accesului la informație. Se va detalia în cadrul cererii de finanțare, măsurile propuse din punct de vedere al egalității de șanse și al nediscriminării în procesul de recrutare și selectare a noului personal.

5. PREVEDERI LEGALE

Prevederile legale enumerate mai jos nu reprezintă un cadru legal exhaustiv.

5.1. LEGISLAȚIA NAȚIONALĂ

EGALITATEA DE ȘANSE ȘI TRATAMENT ÎNTRE BĂRBAȚI ȘI FEMEI	
1.	Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați, cu modificările și completările ulterioare împreună cu Normele metodologice de aplicare (HG nr. 262/2019)
2.	Legea nr. 53/2003 Codul muncii, republicată, cu modificările și completările ulterioare
3.	Legea nr. 62/2009 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 61/2008 privind implementarea principiului egalității de tratament între femei și bărbați în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii
4.	Legea nr. 125/2016 privind aderarea României la Centrul european pentru interdependență și solidaritate mondială, creat prin Rezoluția (89)14, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei la 21 octombrie 1993
5.	HG nr. 1054/2005 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare al comisiilor județene și a municipiului București în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați
6.	HG nr. 933/2013 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei naționale în domeniul egalității de șanse între femei și bărbați (CONES)
7.	HG nr. 1547/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind promovarea egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați și prevenirea și combaterea violenței domestice pentru perioada 2022-2027, din 19.12.2022
8.	OUG nr. 67/2007 privind aplicarea principiului egalității de tratament între bărbați și femei în cadrul schemelor profesionale de securitate socială
9.	OUG nr. 61/2008 privind implementarea principiului egalității de tratament între femei și bărbați în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii, cu modificările și completările ulterioare
PREVENIREA ȘI COMBATerea ORICĂREI FORME DE DISCRIMINARE	
1.	Legea nr. 167/2020 pentru modificarea și completarea OG nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, precum și pentru completarea art. 6 din Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați
2.	HG 440/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada 2022—2027
3.	HG nr. 560/2022 pentru aprobarea Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rome pentru perioada 2022-2027
4.	OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare (republicată), cu modificările și completările ulterioare

5.	OUG nr. 45/2020 pentru completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare
ACCESIBILITATE	
1.	Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități, republicată, cu modificările și completările ulterioare
2.	Legea nr. 221/2010 pentru ratificarea Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități
3.	Legea nr. 145/2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap
4.	Legea nr. 232/2022 privind cerințele de accesibilitate aplicabile produselor și serviciilor
5.	HG nr. 268/2007 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Legii nr.448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap
6.	Hotărârea nr. 490/2022 pentru aprobarea Strategiei naționale privind drepturile persoanelor cu dizabilități „O Românie echitabilă 2022-2027”
7.	OUG nr. 112/2018 privind accesibilitatea site-urilor web și a aplicațiilor mobile ale organismelor din sectorul public
8.	Ordinul nr. 914/2003 pentru aprobarea reglementării tehnice Ghid privind adoptarea măsurilor specifice pentru accesul persoanelor cu handicap la monumente istorice, indicativ GP-088-03
9.	Ordinul nr. 223/2007 privind implementarea formatului cardului - legitimație de parcare
10.	Ordinul nr. 189/2013 pentru aprobarea reglementării tehnice "Normativ privind adaptarea clădirilor civile și spațiului urban la nevoile individuale ale persoanelor cu handicap, indicativ NP 051-2012 - Revizuire NP 051/2000")
11.	Ghid pentru accesibilizarea paginilor web ale instituțiilor publice din România
12.	Ghid Reflectarea Convenției Națiunilor Unite privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități în pregătirea și implementarea programelor și proiectelor cu finanțare nerambursabilă alocate României în perioada 2021-2027

5.2. LEGISLAȚIE EUROPEANĂ

1.	TRATATUL DE FUNCȚIONARE A UNIUNII EUROPENE (TFUE)
2.	REGULAMENTUL (UE) 2021/1058 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI privind Fondul european de dezvoltare regională și Fondul de coeziune
3.	REGULAMENTUL (UE) 2021/1060 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI de stabilire a dispozițiilor comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european Plus, Fondul de coeziune, Fondul pentru o tranziție justă și Fondul european pentru afaceri maritime, pescuit și acvacultură și de stabilire a normelor financiare aplicabile acestor fonduri, precum și Fondului pentru azil, migrație și integrare, Fondului pentru securitate internă și Instrumentului de sprijin financiar pentru managementul frontierelor și politica de vize
4.	COMUNICARE A COMISIEI COM(2020) 152 - O Uniune a egalității: Strategia privind egalitatea de gen 2020-2025
5.	Comunicarea Comisiei COM(2021) 101 final din 3.3.2021 , O Uniune a egalității: Strategia privind drepturile persoanelor cu handicap 2021-2030

6.	Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2012/C 326/02)
7.	Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități adoptată la 13 decembrie 2006 de către Adunarea Generală a ONU

Partea II – DEZVOLTAREA DURABILĂ

1. CONTEXT

Acest ghid este destinat să faciliteze aplicarea dezvoltării durabile în accesarea finanțărilor din Programul Regional Nord-Est 2021-2027 și pentru a încuraja realizarea de acțiuni pentru a evita sau a reduce efectele dăunătoare asupra mediului și a asigura beneficii nete pe plan social și economic în toate stadiile de viață ale proiectelor, în conformitate cu prevederile Acordului de Parteneriat dintre România și Uniunea Europeană.

Cele **17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD)** sau Obiectivele Globale, asumate de țara noastră alături de cele 193 de state membre ONU în septembrie 2015, acoperă o gamă largă de tematici care promovează acțiunea globală pe **trei piloni**, definiți în Raportul Comisiei Brundtland (1987) astfel⁷:

1. ECHITATEA SOCIALĂ – prin care națiunile în curs de dezvoltare trebuie să aibă posibilitatea de a-și satisface nevoile de bază în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, alimentația, asigurarea energiei, apei și canalizării;

2. CREȘTEREA ECONOMICĂ – la nivelul națiunilor în curs de dezvoltare pentru a se apropia de calitatea vieții din țările dezvoltate;

3. MEDIUL – cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile prin schimbarea treptată a modului în care trebuie să se dezvolte și să fie folosite tehnologiile.

Obiectivele de Dezvoltare Durabilă se adresează în egală măsură atât statelor și regiunilor subdezvoltate, cât și celor dezvoltate. Astfel, până în 2030, statele lumii s-au angajat să elimine sărăcia și foametea, să combată inegalitățile și injustiția și să adopte măsuri active privind protecția mediului înconjurător.

Având în vedere că două dintre cele trei dimensiuni ale dezvoltării durabile sunt deja inerent cuprinse și implementate prin programe specifice finanțate din fonduri europene dedicate, integrarea dezvoltării durabile în cadrul proiectelor finanțate prin PR Nord-Est este orientată cu precădere către componenta de mediu și se referă la:

- măsuri de combatere a impactului privind schimbările climatice,
- conservarea și utilizarea durabilă a resurselor de apă pentru o dezvoltare durabilă,
- protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre.

Prezentul ghid urmărește să sprijine potențialii beneficiari care solicită finanțare nerambursabilă, în **integrarea dezvoltării durabile** în cadrul proiectelor lor.

⁷ <https://dezvoltaredurabila.gov.ro/strategia-nationala-pentru-dezvoltarea-durabila-a-romaniei-2030-i>

CADRUL STRATEGIC PRIVIND DEZVOLTAREA DURABILĂ

Articolul 9 - Principii orizontale din **REGULAMENTUL (UE) 2021/1060 AL PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI AL CONSILIULUI din 24 iunie 2021**, prevede:

- ❖ (4) Obiectivele fondurilor sunt urmărite în conformitate cu obiectivul de promovare a dezvoltării durabile, astfel cum este prevăzut la articolul 11 din TFUE, ținând seama de obiectivele de dezvoltare durabilă ale ONU, de Acordul de la Paris și de principiul de „a nu prejudicia în mod semnificativ”(DNSH).

România, în calitate de stat membru al Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Uniunii Europene (UE), și-a exprimat adeziunea la cele 17 Obiective de Dezvoltare Durabilă (ODD) ale **Agendei 2030**, adoptată prin Rezoluția Adunării Generale a ONU A/RES/70/1, în cadrul Summit-ului ONU pentru Dezvoltare Durabilă din septembrie 2015. Concluziile Consiliului UE, adoptate în data de 20 iunie 2017, „**Un viitor durabil al Europei: răspunsul UE la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă**” reprezintă **documentul politic asumat de statele membre ale UE privind implementarea Agendei 2030 pentru Dezvoltare Durabilă**.

Prin **Strategia Națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030**, România își stabilește cadrul național pentru susținerea Agendei 2030 și implementarea setului de 17 ODD. Strategia este orientată către cetățean și se concentrează pe inovație, optimism, reziliență și încrederea că statul servește nevoile fiecărui cetățean, într-un mod echitabil, eficient și într-un mediu curat, în mod echilibrat și integrat.

2. INTEGRAREA DEZVOLTĂRII DURABILE ÎN PROIECTELE FINANȚATE DIN PR NORD-EST 2021-2027

Integrarea dezvoltării durabile în cadrul proiectelor propuse pentru finanțare exprimă **angajamentul de a pune în practică prevederile legale și orientările cuprinse în strategiile în domeniu**, ținând cont de impactul pozitiv pe care implementarea acestor proiecte îl poate avea asupra mediului.

Se recomandă să se determine dacă un anumit proiect are implicații directe sau indirecte asupra protecției mediului, utilizării eficiente a resurselor, conservării și protejării biodiversității încă de la definirea proiectului, chiar dacă în apelul de proiecte nu sunt incluse cerințe sau nu sunt finanțate acțiuni care vizează în mod direct (așa numitele acțiuni pozitive) obiectivele caracteristice dezvoltării durabile.

Astfel, proiectele pot lua în considerare **acțiuni transversale** prin care să se urmărească, ca și obiectiv permanent, organizarea reglementărilor, responsabilităților și resurselor unui proiect cu scopul de a diminua/elimina efecte negative asupra mediului. Această abordare integratoare are în vedere modul de implementare a activităților și efectul acestora asupra dezvoltării durabile.

Acolo unde este cazul, documentația tehnico-economică aferentă proiectului va cuprinde evaluarea impactului asupra mediului. Efectele negative pe care le pot avea proiectele apar în jurul amplasamentului activităților, odată cu realizarea acestora sau pe termen lung, prin modificarea condițiilor inițiale. Din acest motiv, este important ca identificarea unor astfel de efecte să fie însoțită de măsuri de diminuare a poluării și de protecție a mediului.

De asemenea, în pregătirea proiectelor pot fi avute în vedere acțiuni specifice, ca răspuns la reducerea vulnerabilității mediului la efectele schimbărilor climatice, a poluării, utilizării resurselor sau a dezastrelor.

Considerații generale

Solicitantul are **obligația de a respecta prevederile Legii nr. 292/2018** privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului **și ale Ordinului nr. 269/2020** privind aprobarea ghidului general aplicabil etapelor procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, a ghidului pentru evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier și a altor ghiduri specifice pentru diferite domenii și categorii de proiecte.

Fiecare proiect depus în cadrul PR Nord-Est va parcurge procedura de evaluare a impactului asupra mediului.

Dacă proiectul implică exclusiv achiziții de bunuri, solicitantul va prezenta **actul de reglementare de la autoritatea de mediu** (Decizia etapei de încadrare/Clasarea notificării).

Conform OUG nr. 23/12.04.2023, art. 6, alin. (6), dacă împreună cu cererea de finanțare se depune autorizația de construire valabilă la data depunerii cererii de finanțare, emisă pentru solicitant/liderul de parteneriat sau partener, după caz, nu se va mai solicita Decizia etapei de încadrare a proiectului în procedura de evaluare a impactului asupra mediului emisă de autoritatea de mediu, în conformitate cu prevederile Legii nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului și ale Ordinului nr. 269/2020 sau Clasarea notificării emisă de autoritatea pentru protecția mediului.

Astfel, pentru proiectele ce prevăd lucrări care se supun autorizării, se va considera ca fiind suficientă prezentarea **Autorizației de Construire** deoarece pentru emiterea acesteia a fost necesară obținerea în prealabil și a acordului de la Autoritatea de Protecție a Mediului.

Solicitantul/beneficiarul se va asigura că:

- respectă legislația în vigoare cu privire la dezvoltarea durabilă;
- pe parcursul implementării proiectului, resursele necesare vor fi utilizate eficient și sustenabil, în principal prin aplicarea unor reguli și inducerea unor comportamente de consum rațional al resurselor (promovarea utilizării eficiente a resurselor, creșterea utilizării resurselor regenerabile);

- va evita acele activități care ar putea afecta în mod negativ mediul (zone protejate, zone verzi din orașe, sursele de apă, altele). În cazul în care proiectul prevede astfel de activități se va realiza un plan de măsuri de protecție pentru atenuare/ eliminarea efectelor negative;
- va reduce nivelul de poluare din zona lucrărilor de construcții (poluarea aerului, apei, solului);
- va susține colectarea selectivă a deșeurilor, și va promova reducerea volumului de deșeuri;
- va susține reutilizarea, recuperarea și reciclarea deșeurilor;
- va introduce măsuri de creștere a capacității de rezistență la dezastre în cazul proiectelor care prevăd investiții în infrastructură, inclusiv clădiri, căi de transport (drumuri, căi ferate, aeroporturi), servicii (comunicații, aprovizionarea cu energie, aprovizionarea cu apă, canalizare) și infrastructura socială;
- va introduce în materialele elaborate în cadrul proiectului mesaje scurte cu privire la promovarea dezvoltării durabile ;
- va introduce în materialele elaborate în cadrul proiectului mesaje de informare și conștientizare cu privire la protecția mediului, utilizarea eficientă a resurselor, conservare și protejarea biodiversității;
- va introduce un modul de conștientizare cu privire la cerințele, drepturile și contribuția diverselor categorii de persoane în programele de formare;
- va introduce programe de formare/ module cu privire la utilizarea eficientă a resurselor, atenuarea și adaptarea la schimbările climatice.

Solicitantul/beneficiarul va avea în vedere următoarele:

- **Asigurarea unei abordări participative** prin implicarea potențialilor parteneri și/sau a factorilor interesați în stabilirea obiectivelor și activităților proiectului, dar și pentru determinarea impactului pe care acesta îl poate produce asupra diverselor categorii de populație;
- **Asigurarea unui comportament care să se armonizeze cu mediul** în managementul și implementarea proiectului prin:
 - eficientizarea consumului de resurse;
 - instruirea echipei de proiect cu privire la tematica dezvoltării durabile și la modalitățile concrete de economisire a resurselor utilizate în implementarea proiectului;
 - în măsura în care este necesar, implicarea în echipa de management a unui expert în domeniul dezvoltării durabile;
 - elaborarea de materiale de prezentare a rezultatelor proiectului din perspectiva respectării obiectivelor caracteristice dezvoltării durabile.

Important!

La completarea cererii de finanțare, solicitantul va avea în vedere propunerea de măsuri care vizează respectarea legislației naționale și comunitare în domeniu. Respectarea legislației naționale în vigoare va fi asumată de solicitant prin **Declarația unică** și prin **completarea Secțiunii 3.14 Principii orizontale**, Subsecțiunea **Dezvoltare durabilă** din **cererea de finanțare**. În această

secțiune, pe lângă măsurile impuse prin actul de reglementare de la autoritatea de mediu, solicitantul va include și informații legate de utilizarea surselor regenerabile, echipamente eficiente energetic, măsurile care vizează economia de timp, apă, resurse, energie, etc.

3. PREVEDERI LEGALE

Prevederile legale enumerate mai jos nu reprezintă un cadru legal exhaustiv.

1.	Legea Apelor nr. 107/1996 , cu modificările și completările ulterioare
	Legea nr. 22/2001 pentru ratificarea Convenției privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontieră (Convenția Espoo)
2.	Legea nr. 24/2007 , republicată, privind reglementarea și administrarea spațiilor verzi din intravilanul localităților, cu modificările și completările ulterioare
3.	Legea nr. 350/2001 privind amenajarea teritoriului și urbanismul, cu modificările și completările ulterioare
4.	Legea nr. 349/2009 pentru ratificarea Protocolului privind evaluarea strategică de mediu la Convenția privind evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontalier
5.	Legea nr. 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător, cu modificările și completările ulterioare
6.	Legea nr. 278/2013 privind emisiile industriale
7.	Legea nr. 292/2018 privind evaluarea impactului anumitor proiecte publice și private asupra mediului
8.	Legea nr. 17/2023 pentru aprobarea OUG 92/2021 privind regimul deșeurilor
9.	HG nr. 1076/2004 privind stabilirea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe;
10.	HG nr. 780/2006 privind stabilirea schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră, cu modificările și completările ulterioare
11.	Hotărârea nr. 942/2017 privind aprobarea Planului național de gestionare a deșeurilor
12.	Hotărârea nr. 877/2018 privind adoptarea Strategiei naționale pentru dezvoltarea durabilă a României 2030
13.	OUG nr. 195/2005 privind protecția mediului, cu modificările și completările ulterioare
14.	OUG nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, cu modificările și completările ulterioare
15.	Ordinul nr. 117/2006 pentru aprobarea Manualului privind aplicarea procedurii de realizare a evaluării de mediu pentru planuri și programe;
16.	Ordinul nr. 1825/2016 privind aprobarea ghidurilor pentru evaluarea impactului asupra mediului
17.	Ordinul nr. 269/2020 privind aprobarea ghidului general aplicabil etapelor procedurii de evaluare a impactului asupra mediului, a ghidului pentru evaluarea impactului asupra mediului în context transfrontier și a altor ghiduri specifice pentru diferite domenii și categorii de proiect
18.	Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a României 2030
19.	Planul Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021-2030
20.	Planul Național de Management al Riscurilor de Dezastre
21.	Pactul verde european

22.	Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă emisă de Organizația Națiunilor Unite
	COM(2019) 22 AVIZ al Comitetul Economic și Social European - Documentul de reflecție „Către o Europă durabilă până în 2030”

Prezentul Ghid a fost creat pentru a fi utilizat de către solicitanții de finanțare în cadrul PR Nord-Est 2021-2027 și nu reprezintă un cadru legal exhaustiv.